

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ:

- ΕΚΚΛΗΣΙΑ
- ΛΑΤΡΕΙΑ
- ΓΙΟΡΤΕΣ
- ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ
- ΠΑΣΧΑ - ΑΝΑΣΤΑΣΗ
- ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ - ΘΕΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ
- ΒΑΠΤΙΣΜΑ - ΧΡΙΣΜΑ
- ΓΑΜΟΣ
- ΜΕΤΑΝΟΙΑ
- ΙΕΡΟΣΥΝΗ
- ΓΥΝΑΙΚΑ
- ΧΡΙΣΤΟΣ - ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
- ΠΑΝΑΓΙΑ
- ΕΙΚΟΝΕΣ
- ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ - ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ
- ΠΑΡΑΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ
- ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Επιμέλεια: Παρασκευή Βέργου ΠΕ01

Μαρία Λυράκη ΠΕ01

ΕΚΚΛΗΣΙΑ (7) - 26

1. Η ευχή που ακολουθεί, είναι τμήμα της Θείας Λειτουργίας του Μεγάλου Βασιλείου:
«Θυμήσου, Κύριε, τον λαό που στέκεται ολόγυρα, και εκείνους πού δικαιολογημένα απουσίασαν (από τη Λειτουργία), και ελέησε αυτούς και εμάς σύμφωνα με το πλούσιο έλεος Σου. Γέμισε τις αποθήκες τους με κάθε αγαθό· διατήρησε τους συζυγικούς δεσμούς τους με ειρήνη και ομόνοια· ανάθρεψε τα νήπια· παιδαγόγησε τη νεότητα· στήριξε τα γηρατειά· παρηγόρησε τους μικρόψυχους (δειλούς)· ...επανάφερε τους πλανημένους και ένωσέ τους με την Αγία Σου Καθολική και Αποστολική Εκκλησία... Θυμήσου, Κύριε ο Θεός μας, ... όλους που έχουν ανάγκη από τη μεγάλη Σου ευσπλαχνία· και αυτούς που μας αγαπούν, και εκείνους που μας μισούν, και αυτούς οι οποίοι παράγγειλαν σ' εμάς ... να προσευχόμαστε γι' αυτούς... Επίσης και εκείνους, τους οποίους δεν αναφέραμε, γιατί δεν τους ξέρουμε ή γιατί τους λησμονήσαμε... . Γιατί Συ, Κύριε, είσαι η βοήθεια των αβοήθητων, η ελπίδα των απελπισμένων...».
Υπάρχει η αντίληψη ότι η Εκκλησία ενδιαφέρεται περισσότερο για τη «μέλλουσα ζωή» και αδιαφορεί για τις παρούσες ανάγκες του ανθρώπου. Να εντοπίσετε στο κείμενο στοιχεία που προβάλλουν μια διαφορετική προσέγγιση και να τα σχολιάσετε. **+6.**
2. Η πρώτη Εκκλησία ζούσε σε πνεύμα αδελφосύνης και αγάπης, με κοινά δείπνα και κοινοκτημοσύνη, κοινά τα αγαθά όλων, τελώντας καθημερινά τη Θεία Ευχαριστία. Αιώνες μετά, ο άνθρωπος δεν έχει χάσει τις αξίες του και παραμένει εικόνα Θεού. Κατά τη γνώμη σας η κοινοκτημοσύνη, τα κοινά δείπνα, το πνεύμα της αδελφосύνης και της αγάπης των πρώτων χριστιανών μπορούν να αποτελέσουν πρότυπο ζωής στη σύγχρονη εποχή; Να τεκμηριώσετε την άποψή σας. **+4.**
3. *«...Ο Χριστιανισμός απέρριψε την έννοια του ναού, ως κατοικία του Θεού, καθώς και τα θυσιαστήρια, τις θυσίες και ότι άλλο υπήρχε στις θρησκείες εκείνες και ήταν αντίθετο με τη χριστιανική διδασκαλία. Βεβαίως όρισε συγκεκριμένους τόπους συνάντησης των πιστών, τους οποίους καταχρηστικά τους ονόμασε ναούς. Όμως σε καμιά περίπτωση δεν θεώρησε ότι αυτοί είναι κατοικία του Θεού, αλλά χώροι που συνάξεται και στεγάζεται η Εκκλησία, το σύνολο των πιστών... Ο ίδιος ο Χριστός διαβεβαίωσε πως όπου “δύο ή τρεις συνηγμένοι εις το εμόν όνομα, εκεί ειμί εν μέσω αυτών” (όπου είναι δύο ή τρεις συναγμένοι στο όνομά μου, εκεί βρίσκομαι ανάμεσά τους) (Ματθ.18:20). Αυτό σημαίνει πως η παρουσία του Κυρίου στον ναό που συνάξεται η Εκκλησία είναι πραγματική, η ιερότητα του χώρου είναι δεδομένη και η σπουδαιότητά του μεγάλη».* Στηριζόμενοι στο παραπάνω κείμενο, να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τα στοιχεία που εξηγούν την ύπαρξη ναών-εκκλησιών στον χριστιανισμό. **+4.**
4. Ο Ιωάννης Χρυσόστομος, αναφερόμενος στην Εκκλησία, σημειώνει ότι: *«... είναι θεμέλιο αρετής, διδασκαλείο (σχολείο) φιλοσοφίας, όχι μόνον την ώρα της λατρευτικής σύναξης... αλλά και σ' όλον τον υπόλοιπο χρόνο. ... Όσα υπάρχουν και γίνονται εδώ είναι πνευματικό λουτρό, που με τη θερμότητα του Πνεύματος αφαιρείται κάθε βρωμιά...».* Να αναπτύξετε και να σχολιάσετε τις βασικές θέσεις του κειμένου. **+1.**
5. Ο Απόστολος Παύλος χρησιμοποίησε την εικόνα του «σώματος» για να ορίσει την Εκκλησία: *«Έτσι και το πλήθος των χριστιανών είμαστε ένα σώμα χάρη στον Χριστό, και καθένας μας αποτελεί μέλος του σώματος, που μέλη του είναι κι όλοι οι άλλοι».* Να εξηγήσετε αυτή τη θέση και να δείξετε ποια είναι η σημασία της για τους χριστιανούς.

6. «Για την Ορθόδοξη συνείδηση η Εκκλησία δεν είναι μια κλειστή εταιρεία ανθρώπων που έχουν σωθεί, οι οποίοι αναλαμβάνουν αποκλειστικά τα δώρα του Θεού και διεκδικούν ανέσεις, προνόμια και κοσμική εξουσία. Είναι η ευχαριστιακή κοινότητα των πιστών που ζει και γιορτάζει την εμπειρία της Αναστάσεως, της νίκης πάνω στον θάνατο. Και με αυτή την αλήθεια ζωογονεί και μεταμορφώνει τη ζωή όλης της οικουμένης με ελευθερία και αγάπη» (Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος). Με αφητηρία το παραπάνω κείμενο, πώς αντιλαμβάνεστε τη σχέση της Εκκλησίας με την **Ανάσταση** του Χριστού;
7. «Η Εκκλησία ονομάζεται καθολική, γιατί απλώνεται σ' όλη την οικουμένη· γιατί διδάσκει ορθόδοξα και ασταμάτητα τα δόγματα για τα επουράνια και τα επίγεια· γιατί οδηγεί στην ευσέβεια τους ανθρώπους· γιατί θεραπεύει όλα τα είδη των αμαρτιών που γίνονται με την ψυχή και το σώμα· γιατί αποκτά κανείς κάθε είδους αρετή που φαίνεται στα λόγια και στα έργα. Η Εκκλησία ονομάζεται καθολική σύμφωνα με την κύρια σημασία της λέξης, που δηλώνει ότι όλους τους καλεί και όλους τους μαζεύει» (άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων). Στο παραπάνω απόσπασμα να αναζητήσετε στοιχεία που περιγράφουν την αποστολή και το έργο της Εκκλησίας και να τα σχολιάσετε.
- *2** «Οι πρώτοι χριστιανοί ζούσαν με πνεύμα αδελφοσύνης και αγάπης (κοινά δείπνα, κοινοκτημοσύνη) με καθημερινή τέλεση της Θείας Ευχαριστίας».
«Η συμμετοχή των πιστών στην Εκκλησία φανερώνεται με τη συμμετοχή τους στη θεία λατρεία και ιδιαίτερα στη Θεία Ευχαριστία». Να σχολιάσετε τα παραπάνω αποσπάσματα. **+1.**

ΛΑΤΡΕΙΑ (13) -66

8. «Η ορθόδοξη λατρεία είναι μία κίνηση να διακρίνουμε τον αληθινό Θεό, ο οποίος διαρκώς φανερώνεται στην καθημερινότητα και πραγματικότητα της ζωής μας, να τοποθετηθούμε μέσα στους κόλπους της αγάπης Του, να εκφράσουμε ανταποδοτικά την ευχαριστία και την αγάπη μας, να κοινωνήσουμε τελικά μαζί Του, να περιχωρήσουμε στη χάρη και ενέργειά Του, να ζήσουμε τη συγγένεια μαζί Του...» (Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής Νικόλαος Χατζηνικολάου). Στο παραπάνω κείμενο, με τίτλο «**Η κατάργηση της ατομικότητας μέσα στη Θεία Λατρεία**», ο συγγραφέας περιγράφει τη σχέση του Θεού με τον άνθρωπο, όπως τη βιώνει η Εκκλησία στη λατρεία της. Να διαλέξετε ένα στοιχείο που σας κάνει ιδιαίτερη εντύπωση και να το σχολιάσετε παραπέμποντας σε κάποιο από τα θέματα του φετινού μαθήματος των Θρησκευτικών. **+9.**
9. «Οι χριστιανοί πρέπει να βγαίνουν από τον ναό ... σα να κατεβαίνουν από τους ουρανούς. Ήσυχoi και φιλοσοφημένοι... με αγάπη προς τη σοφία, περισσότερο ευλαβείς. ... Να διδάσκουν τους άλλους με τη συμπεριφορά τους ότι συνομίλησαν με τον Κύριο, ότι συναναστράφηκαν τον Χριστό» (Ιωάννης ο Χρυσόστομος). Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τα στοιχεία με τα οποία ο συγγραφέας περιγράφει τη σχέση της λατρείας με την καθημερινή ζωή των χριστιανών. **+7.**
10. Πολλές φορές οι χριστιανοί όταν παρακολουθούν τη Θεία λατρεία αρκούνται στην παρουσία τους στον ναό και δε συμμετέχουν στα τελούμενα. Νιώθουν φιλοξενούμενοι και ότι παραβρίσκονται σε κοινωνικού χαρακτήρα εκδήλωση. Ποια, κατά τη γνώμη σας, είναι τα αίτια αυτής της στάσης και πώς μπορεί ο πιστός να είναι ενεργό μέλος στη χριστιανική λατρεία; **+6.**
11. Η ιστορία του Χριστιανισμού φανερώνει ότι η λατρεία της Εκκλησίας εξελίχθηκε και αναπτύχθηκε. Στους πρώτους χριστιανικούς χρόνους, οι χριστιανοί συγκεντρώνονταν σε κάποια οικία. Σε περιόδους διωγμών, πολλές φορές η λατρεία γινόταν στις κατακόμβες. Μετά το διάταγμα των Μεδιολάνων, κτίστηκαν ναοί ελεύθερα. Να εξηγήσετε πώς οι ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες, σε διάφορες εποχές, επηρέασαν την ανάπτυξη της λατρείας. **+6.**

12. Για την Εκκλησία πίστη και λατρεία συνδέονται. Παρ' όλα αυτά, πολλοί χριστιανοί τα αποσυνδέουν. Αν όμως οι πιστοί παρακολουθούν και δε συμμετέχουν στη λατρεία, μπορεί να αισθανθούν σιγά-σιγά αποξενωμένοι από τα τελούμενα, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η συνείδησή τους ότι είναι μέλη της Εκκλησίας. **Για παράδειγμα, θεωρούν την ακολουθία του Γάμου ως κοινωνική εκδήλωση χωρίς να της δίνουν τις διαστάσεις του μυστηρίου.** Να αναπτύξετε και να σχολιάσετε αυτές τις θέσεις χρησιμοποιώντας, αν χρειαστεί, και άλλα παραδείγματα. **+6.**
13. Συχνά η τέλεση της λατρείας γίνεται τυπικά, εξωτερικά ή από συνήθεια. Ο Χριστός στην Καινή Διαθήκη, προτείνει πραγματική λατρεία, με αγάπη με αλήθεια και με ταπείνωση. Στην προηγούμενη παράγραφο, η λατρεία του Θεού περιγράφεται με δύο τρόπους. Να τους εξηγήσετε και να τους σχολιάσετε. **+6.**
14. Ορισμένοι χριστιανοί υποστηρίζουν ότι η λατρεία είναι απλή θρησκευτική υποχρέωση και άλλοι ότι η λατρεία είναι ουσιαστική υπόθεση για την ύπαρξή τους. Να σχολιάσετε τις παραπάνω θέσεις. **+3.**
15. Σύμφωνα με τη χριστιανική προσέγγιση, ο Θεός δεν έχει ανάγκη τη λατρεία των ανθρώπων, αντίθετα οι άνθρωποι χρειάζονται τον Θεό. Μέσα από τη συνειδητή λατρεία επιδιώκουν να ενωθούν με τον Θεό, αλλά και με τους συνανθρώπους τους. Να αναπτύξετε και να σχολιάσετε αυτές τις θέσεις. **+3.**
16. Εφόσον το θεμέλιο της χριστιανικής λατρείας είναι η ενανθρώπηση του Χριστού, τότε το αληθινό περιεχόμενό της είναι πάντα ο Σταυρός και η Ανάσταση. Πού και πώς φανερώνονται τα γεγονότα αυτά της ζωής του Χριστού μέσα στη λατρεία της Εκκλησίας; **+2.**
17. *«Η Λειτουργία δεν είναι ένα σκέτο κήρυγμα. Δεν είναι άκουσμα. Ούτε ένα θέαμα. Η Λειτουργία δεν παλιώνει ποτέ Δεν μπορεί να πη κανείς ότι την έμαθε ή τη συνήθισε... .Οι πιστοί δεν παρακολουθούν σαν θεατές και ακροατές κάτι που τους συγκινεί λίγο ή πολύ. Οι πιστοί μετέχουν στη Θεία Λειτουργία»* (Αρχιμανδρίτης Βασίλειος Γοντικάκης). Να σχολιάσετε τις θέσεις του κειμένου αναφορικά με τη συμμετοχή των πιστών στη Θεία Λειτουργία. Με αφορμή τις παραπάνω σκέψεις πώς αντιλαμβάνεστε τη σχέση πολλών σημερινών πιστών με τη λατρεία της Εκκλησίας; **+2.**
18. *«Η δοξολογία του Θεού μπορεί να πραγματοποιηθεί στην κάθε στιγμή της ανθρώπινης ζωής. Η μεγαλύτερη, όμως, ευκαιρία δίνεται μέσα από τα μυστήρια και τις ακολουθίες, δηλαδή με τη λατρεία της Εκκλησίας».* Να αναπτύξετε και να σχολιάσετε το απόσπασμα. **+1.**
19. *«Η Γένεση δεν είναι βιβλίο Φυσικής ή Βιολογίας. Η περιγραφή της δημιουργίας του ανθρώπου στα βιβλικά κείμενα είναι πολύ συνοπτική... Το σημαντικό που δεν υπάρχει στα ζώα είναι η πνοή ζωής στον άνθρωπο και ότι τον "έπλασε κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού". ... Ο άνθρωπος έχει ομοιότητα με τα ζώα αλλά συγγένεια με τον Θεό... κατά την αιώνια και άφθαρτη εικόνα του»* (Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής Νικόλαος). Με βάση το παραπάνω κείμενο, να εντοπίσετε τις ιδιαιτερότητες της δημιουργίας του ανθρώπου και να σχολιάσετε την ιδιαίτερη σχέση του ανθρώπου με τον Δημιουργό του όπως αυτή εκφράζεται στη λατρεία της Εκκλησίας. **+1.**
20. Ο Θεός, δίνει στους ανθρώπους τη δυνατότητα να Τον γνωρίσουν, μέσα από τις ενέργειές του και μέσα από τη λατρεία και τα μυστήρια της Εκκλησίας. Επομένως, η γνώση και η λατρεία του Θεού συνδέονται. Να εξηγήσετε αυτή τη θέση.

ΓΙΟΡΤΕΣ (6) - 14

21. Ο αρχαίος έλληνας φιλόσοφος Δημόκριτος αναφέρει ότι ζωή χωρίς γιορτές, είναι μακρύς δρόμος χωρίς ξεκούραση. Ο Γρηγόριος Θεολόγος τονίζει την ανάγκη να γιορτάζουμε *«όχι με πανηγύρια, αλλά*

όπως θέλει ο Θεός, ... όχι τα δικά μας, αλλά περισσότερο αυτά του Χριστού». Να συγκρίνετε και να σχολιάσετε τις δύο προσεγγίσεις. **+3.**

22. Οι γιορτές της Εκκλησίας παραπέμπουν σε γεγονότα φανέρωσης της αγάπης του Θεού προς τον κόσμο τα οποία υπογραμμίζουν ότι για την Εκκλησία «ο Θεός είναι αγάπη». Να εξηγήσετε αυτή τη θέση και να δείξετε με παραδείγματα πώς αυτή η αγάπη προβάλλεται μέσα από τις γιορτές της Εκκλησίας. **+1.**
23. «Σήμερα η Παρθένος γεννά τον δημιουργό του σύμπαντος...», «Σήμερα ο Χριστός γεννάται στη Βηθλεέμ...», «Σήμερα αγιάζεται η φύση των υδάτων...», «Σήμερα ο Χριστός ήλθε στον Ιορδάνη για να βαπτιστεί...», «Σήμερα ο Χριστός εισέρχεται στην αγία πόλη...», «Σήμερα επαγρυπνά ο Ιούδας για να παραδώσει τον Κύριο...», «Σήμερα κρεμάται πάνω στο ξύλο...», «Σήμερα ο Άδης στενάζοντας φωνάζει...», «Το ιερό Πάσχα σήμερα αναδείχθηκε για μας...». Αφού εντοπίσετε το κοινό στοιχείο στα παραπάνω υμνογραφικά αποσπάσματα, που παρατίθενται σε ελεύθερη μετάφραση, να εξηγήσετε ποιο νόημα έχει στον εκκλησιαστικό εορτασμό των περιγραφόμενων γεγονότων. **+1.**
24. Πολλοί ύμνοι των Χριστουγέννων και των Θεοφανίων τονίζουν εξαιρετικά την αγάπη του Θεού. Το ίδιο επισημαίνει η διδασκαλία της Εκκλησίας. Πώς αιτιολογείται αυτή η αναφορά; Να αναπτύξετε την άποψή σας. **+1.**
25. Ο άνθρωπος, πλασμένος κατ' εικόνα Θεού, είναι από τη φύση του προορισμένος να γιορτάζει, να θυμάται τον Θεό. Η χριστιανική γιορτή, δεν είναι ένα θεωρητικό και αφηρημένο γεγονός, αλλά βίωμα χαράς και ευφροσύνης για τη νέα πραγματικότητα που δημιούργησαν τα γεγονότα της θείας Οικονομίας, της Σάρκωσης, του Σταυρού, του Πάθους και της Ανάστασης του Χριστού. Να εντοπίσετε τα χαρακτηριστικά της χριστιανικής γιορτής και τη σημασία τους για τη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου. **+1.**
26. «Τα θαυμαστά γεγονότα για τη σωτηρία του ανθρώπου, όπως η Γέννηση, η Σταύρωση, η Ανάσταση, πανηγυρίζονται με τις γιορτές της Εκκλησίας. Με τον τρόπο αυτό η Εκκλησία καλεί τους πιστούς να συμμετέχουν στη ζωή του Χριστού». Να αναπτύξετε και να σχολιάσετε την παραπάνω θέση. **+1.**

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ (4) - 6

27. Τα Χριστούγεννα εορτάζουν οι χριστιανοί: «Τον ερχομό του Θεού προς τους ανθρώπους, την επιστροφή των ανθρώπων προς τον Θεό. Ντύνονται τον νέο άνθρωπο αποβάλλοντας τον παλιό. Με τον Αδάμ οι άνθρωποι έγιναν θνητοί, με την ενανθρώπιση του Χριστού θα ζήσουν αιώνια, αφού θα γεννιούνται, θα σταυρώνονται, θα ενταφιάζονται και θα ανασταίνονται μαζί του» (Γρηγόριος Θεολόγος). Ποιες προκλήσεις θέτει η παραπάνω θεολογική τοποθέτηση για τη σύγχρονη εποχή; **+1.**
28. Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος, σε Χριστουγεννιάτικο μήνυμά του, αναφέρει ότι το γεγονός που αναδεικνύει με μοναδική ένταση την αξία της ανθρώπινης ζωής είναι ότι ο Υιός του Θεού, έγινε άνθρωπος. Αυτό είναι το κεντρικό μήνυμα των Χριστουγέννων. Για τη σωτηρία του κόσμου, ο Θεός δεν έστειλε αγγέλους, δεν έλαβε τη μορφή κάποιου άλλου δημιουργήματος, αλλά έγινε άνθρωπος. Έτσι, ο Χριστός, τόνισε με σαφή τρόπο την αξία αυτής καθεαυτής της ανθρώπινης ζωής και φανέρωσε την ιερότητα της κάθε ανθρώπινης υπάρξεως. Ποιο είναι το κεντρικό μήνυμα των Χριστουγέννων σύμφωνα με τον συγγραφέα; Να αναπτύξετε την παραπάνω θέση. **+1.**
29. Σε ένα ύμνο των Χριστουγέννων ο Χριστός ονομάζεται «*Ηλιος της δικαιοσύνης*». Σε ποιες σκέψεις και ποια συμπεράσματα σάς οδηγεί αυτή η αναφορά;

30. «Για τους Ορθοδόξους, τα Χριστούγεννα παρουσιάζονται πιο πολύ ως γιορτή του ανθρώπου παρά του Θεού. Με το γεγονός της Βηθλεέμ δεν έχουμε ουσιαστικά ύψωση του Θεού αλλά ύψωση και θέωση του ανθρώπου. Σαρκώθηκε ο Λόγος και γεννήθηκε ο Άνθρωπος. ... Είναι η γενέθλια ημέρα του Χριστού αλλά και του καθενός ανθρώπου μέσα στην πίστη» (Γεώργιος Πατρώνος). Να εξηγήσετε και να σχολιάσετε τη σημασία της γιορτής των Χριστουγέννων, όπως παρουσιάζεται στο παραπάνω απόσπασμα.

***2** «Εάν το Πάσχα είναι η πιο λαμπρή γιορτή του Χριστιανισμού, τα Χριστούγεννα βέβαια, είναι η πιο συγκινητική» (Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης).

«...Πολλά δε θέλει ο άνθρωπος, να 'ν' ήμερος να 'ναι άκακος, λίγο φαΐ, λίγο κρασί, Χριστούγεννα κι Ανάσταση» (Οδυσσέας Ελύτης). Αφού διαβάσετε τους παραπάνω στίχους να επιχειρηματολογήσετε για τη σημασία των Χριστουγέννων και του Πάσχα στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου.

ΠΑΣΧΑ - ΑΝΑΣΤΑΣΗ (8) - 23

31. Το νόημα της Ανάστασης είναι «να γίνει ο άνθρωπος όπως ο Χριστός, γιατί και ο Χριστός έγινε άνθρωπος. Είναι ημέρα Ανάστασης και όλοι πρέπει να πανηγυρίζουν, να αγκαλιάζει ο ένας τον άλλο, να προσφωνεί ο καθένας τον άλλο ως αδελφό, ακόμη και εκείνους που μισούν και πολύ περισσότερο εκείνους που από αγάπη έχουν κάνει κάτι ή έχουν πάθει κάτι. Όλα συγχωρούνται προς χάρη της Ανάστασης» (άγιος Γρηγόριος Θεολόγος). Να σχολιάσετε το ελπιδοφόρο μήνυμα της Ανάστασης για τον σύγχρονο άνθρωπο και πιστό. **+3.**

32. «Πού είναι θάνατε το κεντρί σου; Πού είναι Άδη η νίκη σου; Ο Χριστός αναστήθηκε και συ έπεσες κάτω. Ο Χριστός αναστήθηκε και οι δαίμονες έπεσαν. Ο Χριστός αναστήθηκε και οι άγγελοι χαίρονται. Ο Χριστός αναστήθηκε και η ζωή κυριαρχεί. Ο Χριστός αναστήθηκε και κανένας νεκρός στο μνήμα του. Γιατί ο Χριστός που αναστήθηκε από τους νεκρούς, έγινε αρχή για τους νεκρούς. Σ' Αυτόν ανήκει η δόξα και η δύναμη στους αιώνες και για πάντα» (άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος). Με βάση το παραπάνω απόσπασμα να παρουσιάσετε τη σημασία της Ανάστασης του Χριστού στον κόσμο και στη ζωή του ανθρώπου. **+3.**

33. «Εάν το Πάσχα είναι η πιο λαμπρή γιορτή του Χριστιανισμού, τα Χριστούγεννα βέβαια, είναι η πιο συγκινητική» (Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης).
«...Πολλά δε θέλει ο άνθρωπος, να 'ν' ήμερος να 'ναι άκακος, λίγο φαΐ, λίγο κρασί, Χριστούγεννα κι Ανάσταση» (Οδυσσέας Ελύτης). Αφού διαβάσετε τους παραπάνω στίχους να επιχειρηματολογήσετε για τη σημασία των Χριστουγέννων και του Πάσχα στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου. **+3**

34. Σε πολλούς ύμνους της Μεγάλης Εβδομάδας η Εκκλησία προτρέπει τους πιστούς να «συμμετάσχουν» στο Πάθος του Χριστού και να «συμπορευτούν» με Αυτόν. Σε ποιες σκέψεις σας οδηγεί αυτή η θέση; Να αναπτύξετε την άποψή σας. **+2.**

35. Μια ξεχωριστή στιγμή πριν την πασχαλινή Θεία Λειτουργία είναι όταν οι πιστοί ανάβουν τις λαμπάδες τους από τη λαμπάδα του ιερέα, όταν εκείνος τους καλεί με τον ύμνο: «Ελάτε να πάρετε φως από το φως που δεν δύνει ποτέ και δοξάστε τον Χριστό ο οποίος αναστήθηκε από τους νεκρούς». Κατά τη γνώμη σας, ποιο είναι το νόημα και το μήνυμα αυτής της προτροπής για τους πιστούς; **+2.**

36. Να εξηγήσετε για ποιους λόγους η Ανάσταση του Χριστού θεωρείται «ακρογωνιαίος λίθος» της Εκκλησίας και θεμέλιο της χριστιανικής ζωής. **+1.**

37. Στην παράδοση της Εκκλησίας αλλά και του τόπου μας έχει ξεχωριστή θέση η Μεγάλη Εβδομάδα. Να αναφερθείτε σε αυτή την παράδοση και να σχολιάσετε το νόημα που αυτή έχει για τους πιστούς. **+1.**

38. «...Ο Θεός συγκαταβαίνει, πεθαίνει σαν άνθρωπος αληθινά και πραγματικά και, αφού ήταν Θεός, ανασταίνεται. ... Και έτσι μέσα στον Χριστό ανασταίνεται ο άνθρωπος. Αυτό σημαίνει για την Ορθοδοξία ότι ανέστη ο άνθρωπος και κάθε τι που δημιουργεί ο άνθρωπος. Σε τελευταία ανάλυση, έχει νόημα και ενδιαφέρον γιατί γίνεται ωραία και αθάνατη η ζωή»(Παναγιώτης Νέλλας).

Με βάση το παραπάνω κείμενο, να αναπτύξετε τη σημασία της Ανάστασης του Χριστού για την ανθρώπινη ζωή.

***2** «Για την Ορθόδοξη συνείδηση η Εκκλησία δεν είναι μια κλειστή εταιρεία ανθρώπων που έχουν σωθεί, οι οποίοι αναλαμβάνουν αποκλειστικά τα δώρα του Θεού και διεκδικούν ανέσεις, προνόμια και κοσμική εξουσία. Είναι η ευχαριστιακή κοινότητα των πιστών που ζει και γιορτάζει την εμπειρία της Αναστάσεως, της νίκης πάνω στον θάνατο. Και με αυτή την αλήθεια ζωογονεί και μεταμορφώνει τη ζωή όλης της οικουμένης με ελευθερία και αγάπη» (Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος). Με αφετηρία το παραπάνω κείμενο, πώς αντιλαμβάνεστε τη σχέση της Εκκλησίας με την Ανάσταση του Χριστού;

***2** «Πάσχα σημαίνει αιώνια ζωή, ζωή εν Χριστώ, κοινωνία μαζί Του· σημαίνει αλήθεια, ειρήνη και χαρά εν Πνεύματι Αγίω. “Χαίρετε!” (να είστε χαρούμενοι), αυτή ήταν η πρώτη-πρώτη λέξη που είπε ο αναστημένος Κύριος στις μυροφόρες. Κι όταν αντάμωσε με τους Αποστόλους, τα πρώτα Του λόγια ήταν: “ειρήνη υμίν”» (Αλέξανδρος Σμέμαν).

Αφού εντοπίσετε στο παραπάνω κείμενο μερικά από τα σημαντικότερα στοιχεία του κηρύγματος του Χριστού να εξηγήσετε τον λόγο για τον οποίο η Εκκλησία τα συσχετίζει με την Ανάστασή Του. **+2.**

ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ – ΘΕΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ (7) - 27

39. Στη «Λειτουργία των πιστών», οι χριστιανοί, πριν να ομολογήσουν την κοινή τους πίστη με το Σύμβολο της Πίστεως, καλούνται από τον ιερέα να αλληλοσυγχωρεθούν, γιατί μόνο μ’ αυτή την προϋπόθεση μπορούν να προσέλθουν στη Θεία Μετάληψη. Μεταλαμβάνοντας το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, οι πιστοί γίνονται ένα σώμα. Επομένως η Το απόσπασμα που ακολουθεί, προέρχεται από την ευχή της Αγίας Αναφοράς, στη Θεία Λειτουργία.

«Κύριε, ... συντρόφευσε στο ταξίδι αυτούς που ταξιδεύουν στη θάλασσα· συνόδευσε αυτούς που οδοιπορούν· προστάτευσε τις χήρες· υπεράσπισε τα ορφανά· ελευθέρωσε τους αιχμαλώτους· θεράπευσε τους ασθενείς. Θυμήσου, Κύριε ο Θεός μας, εκείνους που βρίσκονται στα δικαστήρια και στα καταναγκαστικά έργα ... και στις εξορίες και σε πικρές δουλείες και σε κάθε θλίψη και ανάγκη και δύσκολη περίσταση, καθώς και όλους που έχουν ανάγκη από τη μεγάλη Σου ευσπλαχνία· ... Σου ο ίδιος να γίνεις τα πάντα για όλους· Σου που γνωρίζεις τον καθένα και καθετί που ζητεί, την οικογένεια και τις ανάγκες της. Σώσε, Κύριε, την πόλη ... αυτή και κάθε πόλη και χώρα από πείνα, επιδημία, σεισμό, καταποντισμό, πυρκαγιά, σφαγή, επιδρομή αλλοφύλων και εμφύλιο πόλεμο» (Μέγας Βασίλειος).

Με βάση το περιεχόμενο του κειμένου, να διατυπώσετε τις απόψεις σας για τη σημασία της Θείας Λειτουργίας σε σχέση με τα προβλήματα του ανθρώπου και του κόσμου. **+5.**

***2** Η ευχή που ακολουθεί, είναι τμήμα της Θείας Λειτουργίας του Μεγάλου Βασιλείου:

«Θυμήσου, Κύριε, τον λαό που στέκεται ολόγυρα, και εκείνους που δικαιολογημένα απουσίασαν (από τη Λειτουργία), και ελέησε αυτούς και εμάς σύμφωνα με το πλούσιο έλεος Σου. Γέμισε τις αποθήκες τους με κάθε αγαθό· διατήρησε τους συζυγικούς δεσμούς τους με ειρήνη και ομόνοια· ανάθρεψε τα νήπια· παιδαγόγησε τη νεότητα· στήριξε τα γηρατειά· παρηγόρησε τους μικρόψυχους (δειλούς)· ...επανάφερε τους πλανημένους και ένωσέ τους με την Αγία Σου Καθολική και Αποστολική Εκκλησία... Θυμήσου, Κύριε ο

Θεός μας, ... όλους που έχουν ανάγκη από τη μεγάλη Σου ευσπλαχνία· και αυτούς που μας αγαπούν, και εκείνους που μας μισούν, και αυτούς οι οποίοι παράγγειλαν σ' εμάς ... να προσευχόμαστε γι' αυτούς... Επίσης και εκείνους, τους οποίους δεν αναφέραμε, γιατί δεν τους ξέρουμε ή γιατί τους λησμονήσαμε... . Γιατί Σου, Κύριε, είσαι η βοήθεια των αβοήθητων, η ελπίδα των απελπισμένων...».

Υπάρχει η αντίληψη ότι η Εκκλησία ενδιαφέρεται περισσότερο για τη «μέλλουσα ζωή» και αδιαφορεί για τις παρούσες ανάγκες του ανθρώπου. Να εντοπίσετε στο κείμενο στοιχεία που προβάλλουν μια διαφορετική προσέγγιση και να τα σχολιάσετε. **+6.**

40. Ο ίδιος ο Χριστός συνέστησε τη Θεία Ευχαριστία κατά τον Μυστικό Δείπνο, προσφέροντας το Σώμα του και το Αίμα του και παραγγέλλοντας στους μαθητές του να κάνουν το ίδιο. Οι απόστολοι με τη διδασκαλία του ευαγγελίου, παρέδιδαν και τον τρόπο τέλεσης της Θείας Ευχαριστίας, που ήταν μια επανάληψη των πράξεων του Χριστού κατά το τελευταίο εκείνο Δείπνο. Ποια σημασία έχει για την Εκκλησία η παράδοση του μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας από τον Χριστό; **+3.**
41. Στη λειτουργία των πιστών οι χριστιανοί πριν ομολογήσουν την κοινή τους πίστη με το Σύμβολο της Πίστεως καλούνται από τον ιερέα να αλληλοσυγχωρεθούν, γιατί μόνο με αυτή την προϋπόθεση μπορούν να προσέλθουν στη Θεία Μετάληψη. Μεταλαμβάνοντας το σώμα και το αίμα του Χριστού οι πιστοί γίνονται ένα σώμα. Επομένως η ενότητα αυτή απαιτεί την απομάκρυνση, από τις ψυχές των πιστών, κάθε διαφοράς που τους χωρίζει. Να σχολιάσετε την παραπάνω θέση. **+2.**
42. Στη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας ακούγονται το Αποστολικό ανάγνωσμα, που περιλαμβάνει ένα απόσπασμα από τις Πράξεις των Αποστόλων ή τις Επιστολές της Καινής Διαθήκης και το Ευαγγελικό ανάγνωσμα, που υπενθυμίζει κάποια πτυχή από το κήρυγμα, τα θαύματα και άλλα γεγονότα της επίγειας ζωής του Χριστού. Εξηγείστε τον λόγο για τον οποίο διαβάζονται στη λατρευτική σύναξη της Εκκλησίας και τον σκοπό που υπηρετούν στη ζωή του χριστιανού. **+2.**
43. *«Οι πρώτοι χριστιανοί ζούσαν με πνεύμα αδελφοσύνης και αγάπης (κοινά δείπνα, κοινοκτημοσύνη) με καθημερινή τέλεση της Θείας Ευχαριστίας».*
«Η συμμετοχή των πιστών στην Εκκλησία φανερώνεται με τη συμμετοχή τους στη θεία λατρεία και ιδιαίτερα στη Θεία Ευχαριστία». Να σχολιάσετε τα παραπάνω αποσπάσματα. **+1.**
44. Στη Θεία Ευχαριστία οι χριστιανοί είναι ενωμένοι μεταξύ τους χωρίς ατομικισμό και με τον Χριστό, αποτελούν ένα σώμα, το σώμα του Χριστού. Να εξηγήσετε αυτή τη θέση και να δείξετε ποια είναι η σημασία της για τους χριστιανούς. **+1.**
45. *«Η ενότητα των πιστών στη Θεία Λειτουργία είναι ένα γεγονός που ξεπερνά τα όρια του ατομισμού. Η κοινότητα των πιστών προσεύχεται όχι μόνο για τους παρόντες στη σύναξη, αλλά και για όσους δε μπόρεσαν να παραστούν, ακόμη και για όσους δείχνουν εχθρική διάθεση απέναντί της».*
Σχολιάστε το παραπάνω απόσπασμα και τη σημασία του για τον σύγχρονο άνθρωπο.

ΒΑΠΤΙΣΜΑ - ΧΡΙΣΜΑ (5) - 23

46. Ο Χριστός βαπτίστηκε σε μεγάλη ηλικία. Κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες, οι άνθρωποι βαπτίζονταν αφού είχε προηγηθεί τριετής κατήχηση. Όμως, από τον 5ο αιώνα επικράτησε στον χριστιανικό κόσμο ο νηπιοβαπτισμός. Ένα επιχείρημα υπέρ του είναι ότι όταν ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο δεν τον ρώτησε, όπως δε ρωτούν οι γονείς τα παιδιά για τη βάπτισή τους. Κατά τη γνώμη σας, ποια άλλα επιχειρήματα υποστηρίζουν τον νηπιοβαπτισμό και ποια το βάπτισμα ενηλίκων; **+6.**

47. Ο νηπιοβαπτισμός επικράτησε στην Εκκλησία, χωρίς να αποκλείεται να βαπτίζεται κάποιος ενήλικας. Ποια είναι τα επιχειρήματα, κατά τη γνώμη σας, που υποστηρίζουν τον νηπιοβαπτισμό και ποια το βάπτισμα ενηλίκων; **+5.**
48. Στην τέλεση του μυστηρίου του Βαπτίσματος ψάλλεται ο στίχος «Όσοι εις Χριστόν εβαπτίσθητε, Χριστόν ενεδώσασθε» (όσοι βαπτισθήκατε στο όνομα του Χριστού, έχετε ντυθεί τον Χριστό). Τον ίδιο στίχο, για άλλο σκοπό, ακούμε να ψάλλεται και στη λειτουργία της Ανάστασης. Επιπρόσθετα, η τριπλή κατάδυση του βαπτιζόμενου στο νερό παραπέμπει στην ταφή και Ανάσταση του Χριστού. Με βάση αυτή την αναφορά να αναπτύξετε τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στον τρόπο τέλεσης του Βαπτίσματος και τη διδασκαλία της Εκκλησίας για την Ανάσταση του Χριστού. **+3.**
49. Με το Χρίσμα το νέο μέλος της Εκκλησίας, με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος, γίνεται βασιλιάς, ιερέας και προφήτης. Αναλαμβάνει τον ρόλο και τις ευθύνες του απέναντι στον κόσμο και στην ιστορία, προσφέρει πνευματική θυσία και η ζωή του αποκτά πνευματικό περιεχόμενο· διδάσκει στους συνανθρώπους του τον λόγο του Θεού: την αγάπη, την ελπίδα, τη θυσία, τη χαρά και την ένωση μαζί Του. Να εκτιμήσετε την ευθύνη του χριστιανού απέναντι στον συνάνθρωπό του, τον εαυτό του και τον Θεό, με βάση την προσφορά του μυστηρίου του Χρίσματος. **+3.**
50. Η Εκκλησία ονομάζει το Βάπτισμα, «φώτισμα» καθώς επίσης και «λουτρό παλιγγενεσίας», δηλαδή αναγέννησης ή νέας γέννησης. Κατά τη γνώμη σας, σε ποιους λόγους οφείλονται αυτές οι ονομασίες; **+1.**

ΓΑΜΟΣ (4) - 23

51. Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος σε ένα κείμενό του αναφέρει: «Οι άνδρες, λέει (ο απόστολος Παύλος), "να αγαπάτε τις γυναίκες σας, καθώς ο Χριστός αγάπησε την Εκκλησία". Είδες μέγεθος της υπακοής; Άκουσε και το μέγεθος της αγάπης. Θέλεις να σε υπακούει η γυναίκα σου, καθώς και η Εκκλησία το Χριστό; Φρόντιζε κι εσύ αυτήν, όπως ο Χριστός φροντίζει την Εκκλησία»*. Με βάση το παραπάνω κείμενο, να αναπτύξετε το πρότυπο της σχέσης άνδρα και γυναίκας μέσα στον Γάμο όπως το προβάλλει η Εκκλησία. **+4.**
- * *Είτε πρέπει να δώσεις την ψυχή σου για τη γυναίκα, είτε πρέπει να πληγωθείς μύριες φορές, είτε να υπομείνεις και να πάθεις οτιδήποτε ... Ποια ένωση υπάρχει, όταν η γυναίκα τρέμει τον άνδρα; Ποια ηδονή θ' απολαύσει ο ίδιος ο άνδρας, όταν ζει με τη γυναίκα του και της συμπεριφέρεται σαν να ήταν δούλα;». Στο παραπάνω απόσπασμα ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος μιλάει για την αγάπη των συζύγων. Να εντοπίσετε στο παραπάνω κείμενο και να αναλύσετε τα χαρακτηριστικά της αγάπης τους. **+3.***
52. «Το μυστήριο του γάμου δεν είναι μια νομική κάλυψη, δεν είναι μια ληξιαρχική πράξη αλλά είναι ο τρόπος με τον οποίο ο άνθρωπος που αποζητά τη Βασιλεία του Θεού γίνεται κοινωνός της Χάριτος, που τον φέρνει μέσα σ' αυτή τη Βασιλεία, που είναι μια Βασιλεία ενότητας και αγάπης» (πατήρ Φιλόθεος Φάρος & πατήρ Σταύρος Κοφινάς). Η Εκκλησία συσχετίζει το μυστήριο του γάμου με τη Βασιλεία του Θεού. Να σχολιάσετε αυτή τη θέση με βάση το παραπάνω κείμενο. **+4.**
53. «Συ ο Θεός, ο άγιος, που έπλασες από ύλη τον άνθρωπο και από την πλευρά του δημιούργησες τη γυναίκα και την ένωσες μαζί του για να είναι κατάλληλη σύντροφος, γιατί άρεσε στη μεγαλειότητά Σου να μην είναι ο άνθρωπος μόνος στη γη, τώρα άπλωσε το χέρι Σου και ένωσε τον δούλο (...) σου και τη δούλη (...) σου, γιατί από Σένα δένεται σφικτά η γυναίκα με τον άνδρα. Συνένωσέ τους με ομόνοια, στεφάνωσέ τους με αγάπη· ένωσέ τους σε μια σάρκα· χάρισέ τους καρπό κοιλίας, δώσ' τους να απολαύσουν καλά παιδιά» (Ευχή από το μυστήριο του Γάμου).

Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε σημεία του κειμένου που αφορούν στη σχέση των συζύγων λαμβάνοντας υπόψη την πίστη της Εκκλησίας στη δημιουργία του ανθρώπου από τον Θεό. **+4.**

54. «Οι άνδρες να αγαπάτε τις γυναίκες σας, όπως ο Χριστός αγάπησε την Εκκλησία και πρόσφερε τη ζωή του γι' αυτήν· ήθελε έτσι να την εξαγιάσει καθαρίζοντάς την με το λουτρό του βαπτίσματος και με τον λόγο, ώστε να την έχει ως νύφη την Εκκλησία με όλη της τη λαμπρότητα, την καθαρότητα και την αγιότητα, χωρίς ψεγάδι ή ελάττωμα ή κάτι παρόμοιο. Το ίδιο και οι άνδρες οφείλουν να αγαπούν τις γυναίκες τους, όπως αγαπούν το ίδιο τους το σώμα. Όποιος αγαπάει τη γυναίκα του αγαπάει τον εαυτό του... Το μυστήριο αυτό είναι μεγάλο, που εγώ σας λέω ότι αναφέρεται στη σχέση Χριστού και Εκκλησίας» (Απόστολος Παύλος).

Στο παραπάνω απόσπασμα, από την προς Εφεσίους Επιστολή, ο Απόστολος Παύλος χαρακτηρίζει τον Γάμο, μυστήριο μεγάλο («μέγα»). Να εξηγήσετε τους λόγους για τους οποίους αποδίδει στο μυστήριο του Γάμου αυτόν τον χαρακτηρισμό. **+4.**

ΜΕΤΑΝΟΙΑ - 8

55. «Αν αμαρτάνεις, μην απελπίζεσαι. ... Ακόμα και αν αμαρτάνεις κάθε ημέρα, κάθε ημέρα να μετανοείς. ... Μα στ' αλήθεια αυτός που θα μετανοήσει θα σωθεί; -αναρωτιούνται μερικοί. Αυτό γίνεται απ' τη φιλανθρωπία του Κυρίου... Και όριο αυτή η αγάπη δε γνωρίζει. ... Να έχεις λοιπόν θάρρος, γιατί αυτή η αγάπη νικάει την κακία (αμαρτία). Φαντάσου μια σπίθα να πέφτει μες στο πέλαγος. Είναι ποτέ δυνατό να σταθεί ή να φανεί; Ό,τι είναι η σπίθα μπρος στο πέλαγος, είναι και η κακία μπρος στη φιλανθρωπία του Θεού. Η μάλλον η διαφορά είναι ακόμη πιο μεγάλη. Γιατί το πέλαγος, όσο πλατύ κι αν είναι, κάπου τελειώνει βέβαια. Η αγάπη όμως του Θεού για τούς ανθρώπους τέλος δεν γνωρίζει» (Ιωάννης Χρυσόστομος).

Να σχολιάσετε το κείμενο σε σχέση με τους λόγους για τους οποίους φοβάται κάποιος να προσέλθει στο μυστήριο της μετανοίας. **+7.**

ΙΕΡΟΣΥΝΗ (2) - 9

56. Η Ιεροσύνη δεν είναι αξίωμα και εξουσία με την κοσμική σημασία, αλλά με την πνευματική. Σκοπός της είναι η διακονία του λαού. Ο κληρικός είναι πνευματικός πατέρας και ποιμένας και οι πιστοί πνευματικά του παιδιά. Να εξηγήσετε τους λόγους αυτής της ονομασίας, δηλαδή πατέρας και ποιμένας, και να αναφερθείτε στις ευθύνες των κληρικών που προκύπτουν από τη σημασία της. **+4.**

57. Ο ιερέας «... όταν τελεί τα μυστήρια, δανείζει τα χέρια του στον Χριστό· όταν ομιλεί δανείζει τη γλώσσα του στον Χριστό. Γι αυτό θα πρέπει να είναι τόσο καθαρός όσο και οι άγγελοι και να νοιώθει ότι βρίσκεται με τους αγγέλους, ανάμεσά τους στους ουρανούς» (άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος).

Με βάση τη διαπίστωση αυτή εξηγήστε ποιο είναι το κεντρικό πρόσωπο σε όλα τα μυστήρια της Εκκλησίας, ποια είναι και από πού απορρέει η συμβολή του ιερέα στην τέλεσή τους. **+3.**

ΓΥΝΑΙΚΑ - 2

58. «Η Ιεροσύνη στην Ορθοδοξία δεν είναι ένα εκκλησιαστικό επάγγελμα, ούτε έχει τυπικό ή εθιμικό χαρακτήρα, αλλά είναι Μυστήριο θεσμοθετημένο από τον ίδιο τον Ιησού Χριστό και δοσμένο από Εκείνον στους Αποστόλους. ... Αυτό δεν σημαίνει υποτίμηση της Γυναίκας. Η δυνατότητα άλλωστε της αγιότητας, της σωτηρίας, παρέχεται ελεύθερα και στα δύο φύλα. Άνδρας και γυναίκα συλλειτουργούν,

παρακαλώντας τον Τριαδικό Θεό για την σωτηρία του κόσμου. Αλληλοεξαρτώνται και συνυπάρχουν, όπως τα κύτταρα και οι διάφορες λειτουργίες στο σώμα, στο "σώμα" της Εκκλησίας. Μετέχει επομένως και η γυναίκα στο τριπλό "αξίωμα" του Κυρίου» (Βαρβάρα Μεταλληνού).

Να σχολιάσετε το παραπάνω κείμενο σε σχέση με τη διδασκαλία της Εκκλησίας για την Ιεροσύνη και τη θέση της γυναίκας στην Εκκλησία. **+2.**

ΧΡΙΣΤΟΣ – ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ (4) - 11

59. Τη βραδιά του Μυστικού Δείπνου ο Χριστός είπε στους μαθητές του:

«Αν, λοιπόν, είστε φίλοι μου να με μιμείστε».

Να αναπτύξετε το νόημα αυτής της φράσης α) για τους μαθητές του Χριστού, και β) για τους σημερινούς χριστιανούς, κληρικούς και λαϊκούς. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με βάση το πρότυπο ζωής που πρόσφερε ο Χριστός στον κόσμο. **+2.**

60. *«Πάσχα σημαίνει αιώνια ζωή, ζωή εν Χριστώ, κοινωνία μαζί Του· σημαίνει αλήθεια, ειρήνη και χαρά εν Πνεύματι Αγίω. "Χαίρετε!" (να είστε χαρούμενοι), αυτή ήταν η πρώτη-πρώτη λέξη που είπε ο αναστημένος Κύριος στις μυροφόρες. Κι όταν αντάμωσε με τους Αποστόλους, τα πρώτα Του λόγια ήταν: "ειρήνη υμίν"» (Αλέξανδρος Σμέμαν).*

Αφού εντοπίσετε στο παραπάνω κείμενο μερικά από τα σημαντικότερα στοιχεία του κηρύγματος του Χριστού να εξηγήσετε τον λόγο για τον οποίο η Εκκλησία τα συσχετίζει με την Ανάστασή Του. **+2.**

***2** Εφόσον το θεμέλιο της χριστιανικής λατρείας είναι η ενανθρώπιση του Χριστού, τότε το αληθινό περιεχόμενό της είναι πάντα ο Σταυρός και η Ανάσταση. Πού και πώς φανερώνονται τα γεγονότα αυτά της ζωής του Χριστού μέσα στη λατρεία της Εκκλησίας; **+2.**

61. *«Ο Χριστός είναι η ειρήνη. Αυτός κατήργησε την έχθρα με τη σάρκα του. ... Ο απόστολος Παύλος προτρέπει, οι άνθρωποι να γίνουν πρωτοπόροι ειρήνης, να καταργήσουν το ανώφελο μίσος και να πάψουν να πολεμούν μάταια, γιατί γνωρίζουν πόσο πολύτιμο πράγμα είναι η ειρήνη. Είναι τόσο πολύτιμη, ώστε χρειάστηκε να κατεβεί στη γη ο ίδιος ο Θεός, προκειμένου να την προσφέρει στους ανθρώπους και δε βρήκε κανένα αντάξιο τίμημά της, γι' αυτό πρόσφερε το ίδιο του το αίμα» (άγιος Νικόλαος Καβάσιλας).*
Με βάση το παραπάνω κείμενο να εξηγήσετε γιατί η διδασκαλία του Χριστού χαρακτηρίζεται «χαρμόσυνο μήνυμα ειρήνης». **+1**

62. Το κήρυγμα του Χριστού χαρακτηρίστηκε κήρυγμα σωτηρίας. Να επιλέξετε σημεία από τη διδασκαλία Του τα οποία θεωρείτε εσείς εξαιρετικά επίκαιρα για την εποχή μας. Να αναπτύξετε την άποψή σας. **+1**

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (3) - 4

63. *«Ο δημιουργός λόγος του Θεού από την ορατή και αόρατη φύση δημιουργεί ένα ζωντανό πλάσμα, τον άνθρωπο. Πήρε το σώμα από την ύλη που ήδη είχε δημιουργηθεί και έβαλε μέσα σ' αυτό πνοή από τον εαυτό του..., τον τοποθετεί πάνω στη γη ως ένα δεύτερο κόσμο, μεγάλο αυτόν μέσα σ' ένα μικρό κόσμο, έναν άλλο άγγελο, προσκυνητή γης και ουρανού, επιτηρητή του ορατού κόσμου..., βασιλιά των επιγείων και υπήκοο στην άνω βασιλεία, επίγειο και ουράνιο, πρόσκαιρο και αθάνατο, ορατό και αόρατο, στη μέση*

μεγαλείου και ταπεινότητας, το ίδιο πνεύμα και σάρκα, μια ζωντανή ύπαρξη... που φτάνει στη θέωσή του με την κλίση του προς τον Θεό» (Γρηγόριος Θεολόγος).

Να εξετάσετε κατά πόσον ο σύγχρονος άνθρωπος έχει αντιληφθεί την αξία της ύπαρξής του όπως αυτή προσδιορίζεται από το κείμενο. **+1.**

64. «Ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο μ' έναν ιδιαίτερο σκοπό: να φθάσει σε βαθύτερη κοινωνία μαζί του. ... Σύμφωνα με τη διήγηση της Παλαιάς Διαθήκης, ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο από χώμα και του έδωσε "πνοή ζωής". Άρα, η ανθρώπινη φύση μετέχει και στον υλικό αλλά και στον πνευματικό κόσμο». Να αναπτύξετε και να σχολιάσετε το απόσπασμα.

65. Το στοιχείο της εικόνας του Θεού στον άνθρωπο είναι το λογικό και η ελεύθερη βούληση.

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος αναφέρει: «Ο καθένας εκλέγει την κακία ή την αρετή με τη δική του ελεύθερη απόφαση. ... Ο Θεός άφησε το καθετί στην ελεύθερη βούληση του ανθρώπου για να αποκομίζει κανείς τα αποτελέσματα των επιλογών του».

Ποιες είναι οι υποχρεώσεις του πιστού προς τον κόσμο, τον συνάνθρωπο και τον Θεό, με βάση την κατ' εικόνα δημιουργία του από Αυτόν;

ΠΑΝΑΓΙΑ - 6

66. «Είναι φανερό, ότι χωρίς τη συμβολή της Θεοτόκου, το σχέδιο του Θεού για τη σωτηρία του ανθρώπου θα ήταν αδύνατο να πραγματοποιηθεί. Ο Θεός για να σαρκωθεί ζήτησε την ανθρώπινη συνεργασία. Και η Θεοτόκος, εκπροσωπώντας το ανθρώπινο γένος, είπε το μεγάλο "ναι"».

Με βάση το παραπάνω κείμενο να εξηγήσετε πώς οι χριστιανοί αντιλαμβάνονται διαχρονικά την Θεοτόκο ως «γέφυρα» και μεσίτρια μεταξύ Θεού και ανθρώπων. **+6.**

ΕΙΚΟΝΕΣ (3) -3

67. «Ενώ, Δέσποτα, είσαι απερίγραπτος ως προς τη θεϊκή σου φύση, με το να σαρκωθείς τελευταία αξιώσεις να ζωγραφιστείς. Γιατί με το να φορέσεις ανθρώπινη σάρκα πήρες όλες τις ιδιότητές της. Γι' αυτό ζωγραφίζοντας την ομοιότητα της μορφής σου, την ασπαζόμαστε κι έτσι ανυψωνόμαστε στη δική σου αγάπη και απ' αυτήν την αγάπη αντλούμε τη θεία χάρη σου που θεραπεύει, ακολουθώντας τις θείες παραδόσεις των αποστόλων» (ύμνος από την Κυριακή της Ορθοδοξίας).

Στον παραπάνω ύμνο αναφέρονται τα κυριότερα επιχειρήματα των Ορθοδόξων εναντίον των εικονομάχων. Ταυτόχρονα, διατυπώνεται με συντομία η Ορθόδοξη διδασκαλία για τις εικόνες. Με αφετηρία αυτά τα επιχειρήματα, να αναπτύξετε τη διδασκαλία της Εκκλησίας για τις εικόνες.

68. «Με το δόγμα της προσκύνησης των εικόνων, οι Πατέρες της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου προφυλάσσουν ... τη σχέση ανάμεσα στον Θεό και στον άνθρωπο, που φανερώθηκε μέσα στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού ... Ακριβώς μέσα στην ορθόδοξη εικόνα βρήκε η χριστιανική ανθρωπολογία την πιο σαφή και άμεση έκφρασή της» (Λεωνίδας Ουσπένσκυ). Με βάση το παραπάνω κείμενο να παρουσιάσετε με συντομία τα βασικά επιχειρήματα της Εκκλησίας για την υπεράσπιση των εικόνων.

69. Οι εικόνες στις Εκκλησίες είναι τα «βιβλία των αγραμμάτων», είναι υπενθύμιση περιστατικών από την Αγία Γραφή και τους βίους των αγίων. Ο χριστιανός τιμά τα πρόσωπα που εικονίζονται και προσκυνά το πρωτότυπο κι όχι την ύλη. Να εξετάσετε τη σημασία που έχουν οι εικόνες στη ζωή του πιστού.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ – ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ (2) - 9

70. «Μια ποίηση, όμως, που επί δεκαπέντε αιώνες και πλέον, παραμένει αγέραστη, συγκινεί τις καρδιές των πιστών, ... ψάλλεται σ' όλους τους ορθόδοξους ναούς, διδάσκει τον θεολογικά υψηλό πλούτο της ορθοδόξου διδασκαλίας σε γραμματισμένους και αγράμματους, κάνει προσιτές τις αλήθειες της πίστεως μας με τρόπο ιεροπρεπή και τερπνό, με τη βοήθεια της βυζαντινής μουσικής, συνοδεύει με τα λυρικά της δημιουργήματα τόσο τις χαρμόσυνες όσο και τις θλιβερές στιγμές των πιστών, μια τέτοια ποίηση δεν είναι μια ποίηση που έχει το δικαίωμα κανείς να την αγνοήσει με το αμείωτο» (Π. Β. Πάσχος).

Το παραπάνω κείμενο αναφέρεται στην εκκλησιαστική ποίηση, όπως αυτή αναπτύχθηκε στους τελευταίους δεκαπέντε αιώνες. Να επισημάνετε τα βασικά χαρακτηριστικά της εκκλησιαστικής ποίησης τα οποία αναφέρει ο συγγραφέας (10 Μονάδες). Να σχολιάσετε τις απόψεις του και το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει (15 Μονάδες). **+4.**

71. Η θεολογία της Εκκλησίας εκφράζεται και με τους ύμνους της λατρείας. Η γλώσσα όπως και η μουσική των ύμνων δεν είναι αυτοσκοπός ούτε επιδιώκουν τον εντυπωσιασμό των ακροατών αλλά υπηρετούν με τον τρόπο τους τη λατρεία και τη συμμετοχή των πιστών σε αυτήν. Να εξηγήσετε αυτή τη θέση καθώς επίσης να επισημάνετε τυχόν περιπτώσεις που, κατά τη γνώμη σας, ο σκοπός αυτός δεν πετυχαίνεται. **+3.**

ΠΑΡΑΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ (6) - 17

72. Η Εκκλησία υποστηρίζει ότι η ιδιότητα του χριστιανού είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του **μασόνου**. Ποια επιχειρήματα επικαλείται για την υποστήριξη αυτής της θέσης; **+2.**

73. Ο πατέρας της Ελληνικής Λαογραφίας Νικόλαος Πολίτης σε άρθρο του για τη **δεισιδαιμονία** αναφέρει ότι αυτή εκφράζει τον παράλογο φόβο προς τον Θεό, φόβο που δεν έχει σχέση με την ευσέβεια. Στις πράξεις του δεισιδαίμονα επισημαίνονται στοιχεία που ανάγονται και σε προχριστιανικές (ειδωλολατρικές) αντιλήψεις. Επιβιώνουν παράλογες δοξασίες και καταστάσεις, από ψυχολογικούς λόγους, από την έντονη και συχνά εναγώνια τάση του ανθρώπου να γνωρίσει το μέλλον του ή να εξασφαλίσει το παρόν του. Να εντοπίσετε τις αιτίες που οδηγούν σε δεισιδαιμονίες και προλήψεις και να τις συνδέσετε με τη θέση ότι η Εκκλησία τις θεωρεί ως άρνηση της πίστης στον Θεό. **+3.**

74. Η Εκκλησία θεωρεί τις **δεισιδαιμονίες και τις προλήψεις** ως εκτροπή από την πίστη και τη σχέση με τον Θεό. Να εξηγήσετε και να σχολιάσετε αυτή τη θέση. **+2.**

75. Ένας επισκέπτης στο εξοχικό του νομπελίστα Δανού φυσικού Νιλς Μπορ παρατήρησε στον τοίχο του σπιτιού του κρεμασμένο, ένα πέταλο και θέλοντας να πειράξει τον διαπρεπή επιστήμονα του είπε ότι του ήταν αδύνατο να πιστέψει ότι ένας άνδρας όπως εκείνος πίστευε σε προλήψεις. Τότε, ο Μπορ απάντησε: «Η αλήθεια είναι ότι δεν πιστεύω. Φαίνεται, όμως, πως το πέταλο φέρνει τύχη, είτε εγώ το πιστεύω είτε όχι!»! Πολλοί σύγχρονοι άνθρωποι θεωρούν ότι **οι προλήψεις και οι δεισιδαιμονίες** επηρεάζουν τη ζωή ανθρώπων ακαλλιέργητων και χαμηλού κοινωνικού και πνευματικού επιπέδου. Ισχύει κάτι τέτοιο αν αναλογιστούμε το παράδειγμα με τον Δανό νομπελίστα; Να τεκμηριώσετε την άποψή σας. **+1.**

76. Πολλοί σύγχρονοι άνθρωποι θεωρούν ότι οι **προλήψεις και οι δεισιδαιμονίες** επηρεάζουν τη ζωή ανθρώπων ακαλλιέργητων και χαμηλού κοινωνικού και πνευματικού επιπέδου. Ποια είναι η γνώμη σας γι' αυτή την άποψη; Να τεκμηριώσετε τη θέση σας. **+3.**
77. Ο **Πνευματισμός και ο Εσωτερισμός** αποτελούν δύο σύγχρονα παραθρησκευτικά φαινόμενα. Στηρίζονται στη λατρεία των πνευμάτων και τη μυστική γνώση που έχουν οι μνημένοι σ' αυτά. Γιατί ένας χριστιανός δεν μπορεί να καταφεύγει σε «*μεσάζοντες-μέντιουμ*» και ποιες θεμελιώδεις αρχές της χριστιανικής πίστης αρνείται όταν πιστεύει σε πνεύματα και την επικοινωνία μαζί τους;

ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ (5) - 31

78. Ο ποιητής Μίλτος Σαχτούρης, αναφερόμενος στην πείνα, κατά τη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και της κατοχής, γράφει:
*«Ένα τεράστιο καρβέλι, μια πελώρια φρατζόλα ζεστό ψωμί είχε πέσει στο δρόμο από τον ουρανό
Ένα παιδί με πράσινο κοντό βρακάκι και με μαχαίρι
Έκοβε και μοίραζε στον κόσμο γύρω
Όμως και μια μικρή, ένας μικρός άσπρος άγγελος και αυτή
Μ' ένα μαχαίρι έκοβε και μοίραζε
Κομμάτια γνήσιο ουρανό
Κι όλοι τώρα τρέχαν σ' αυτή, λίγοι πηγαίνουν στο ψωμί
Όλοι τρέχανε στο μικρόν άγγελο που μοίραζε ουρανό
Ας μην το κρύβουμε
Διψάμε για ουρανό!»*
- Το παραπάνω ποίημα παρουσιάζει πολλές εικόνες: παιδί, άγγελο, πείνα, δίψα, ψωμί, ουρανό. Διαλέξτε μια από τις εικόνες αυτές, συσχετίστε την με ένα θέμα από το φετινό σας μάθημα Θρησκευτικών και αναλύστε την. **+3.**
 - Στο παραπάνω στίχους ο ποιητής τονίζει πόσο σπουδαίο είναι ο άνθρωπος να μοιράζεται αυτά που έχει με άλλους. Να σχολιάσετε αυτή τη θέση σε σχέση με αντίστοιχες απόψεις της Εκκλησίας. **+4.**
79. «*Οι χριστιανοί πρέπει να αγωνίζονται σε κάθε περίπτωση και να μην κρίνουν κανέναν για κανένα λόγο. Ούτε τους αμαρτωλούς ούτε τους ασώτους. Να τους βλέπουν όλους με τη ίδια διάθεση και με καθαρά μάτια. Κανένα να μην εξευτελίζουν, κανένα να μην ανακρίνουν, κανένα να μην αποστρέφονται ούτε να κάνουν διακρίσεις στους ανθρώπους. Αν κάποιος έχει ένα μάτι να τον βλέπουν όπως τους άλλους σα να είχε την υγεία του. Αν δουν έναν που του λείπει το ένα χέρι να τον δουν σα να είχε και τα δύο. Να βλέπουν όρθιο τον κουτσό και τον παράλυτο υγιή. Η καθαρότητα της καρδιάς είναι να βλέπει κανείς τους αρρώστους και τους αμαρτωλούς και να τους συμπαθεί και να τους συμπονά»* (άγιος Μακάριος ο Αιγύπτιος).
- Το κείμενο αναφέρεται στους χριστιανούς που ζουν σ' έναν κόσμο που κρύβει δυσκολίες, αποτυχίες, διακρίσεις και αποκλεισμούς στην ατομική και κοινωνική ζωή. Να σχολιάσετε το κείμενο, εξετάζοντας τη στάση του πιστού απέναντι σε τέτοιες καταστάσεις. **+2.**
 - Το παραπάνω κείμενο αναφέρεται στο πρότυπο ζωής που έδωσε ο Χριστός με τη διδασκαλία του. Να εντοπίσετε στο κείμενο και να σχολιάσετε μορφές του κοινωνικού κακού που αγωνίζεται ο χριστιανός να ανατρέψει με τη ζωή του. **+1.**
80. Ο Ιωάννης Χρυσόστομος παρουσιάζει τον Χριστό να λέει στους ανθρώπους: «*Εγώ(είμαι) για σένα πατέρας, εγώ αδελφός, εγώ σύζυγος, εγώ σπίτι, εγώ τροφή, εγώ ρούχο, εγώ ρίζα, εγώ θεμέλιο, ό,τι θέλεις*

εγώ. Να μη σου λείπει τίποτα. Θα δουλέψω εγώ. Ήρθα να σε υπηρετήσω, όχι να με υπηρετήσεις. Εγώ (είμαι) και φίλος, και μέλος του σώματός σου και κεφάλι, και αδελφός και αδελφή και μητέρα, όλα εγώ. Μόνο να είσαι κοντά μου. Εγώ (είμαι) φτωχός για σένα και αλήτης για σένα. Στον σταυρό για σένα, στον τάφο για σένα. Στον ουρανό παρακαλώ για σένα τον Πατέρα μου, στη γη έρχομαι Υιός του πατέρα μου για σένα. Εσύ είσαι τα πάντα για μένα, και αδελφός και συγκληρονόμος και φίλος μου και μέλος του σώματός μου. Τι άλλο θέλεις;». Να περιγράψετε τρόπους με τους οποίους το παραπάνω κείμενο μπορεί να επηρεάσει τις σχέσεις των ανθρώπων στη σύγχρονη εποχή.

- Να εξετάσετε τρόπους με τους οποίους οι θέσεις του παραπάνω κειμένου μπορούν να επηρεάσουν τις σχέσεις των ανθρώπων με τον Θεό και μεταξύ τους στη σύγχρονη εποχή. **+1.**
- Στο παραπάνω κείμενο ο συγγραφέας παραθέτει ορισμένες προτροπές του Χριστού για τον άνθρωπο. Να τις εντοπίσετε και να τις σχολιάσετε. **+2.**
- Να σχολιάσετε τον τρόπο που βλέπει ο συγγραφέας τη σχέση του Χριστού με τον άνθρωπο στο παραπάνω κείμενο. **+2.**
- Να εντοπίσετε στο παραπάνω κείμενο σταθμούς του λυτρωτικού έργου του Χριστού και να τους σχολιάσετε. **+2.**

81. «*Η αληθινή θρησκεία δεν έχει ναούς, δεν έχει τίποτα δικό της γιατί είναι όλα δικά της*» (Γιάννης Τσαρούχης). Να σχολιάσετε ελεύθερα αυτή την άποψη. **+7.**

82. «*Η ειρήνη πρώτα γίνεται εσωτερική κατάσταση του ανθρώπου και μετά μπορεί να υλοποιηθεί στην κοινωνία*». Να σχολιάσετε την παραπάνω θέση. **+2**